

DOI: 10.26565/2220-8089-2020-37-14
УДК 327.2

Бойчук Орест Ігорович

асистент кафедри міжнародних відносин,
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»,
вул. Шевченка 57, Івано-Франківськ, 76018,
orest.boichuk@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0002-0433-365X>

Гринюк Ірина Миколаївна

аспірантка кафедри обліку та оподаткування,
Івано-Франківський національний технічний
університет нафти і газу
вул. Карпатська, 15, Івано-Франківськ, 76019,
ira.hryniuk@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0002-5739-1159>

ГЕНЕЗА ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ ВІДНОСИН У 1991-2017 РР.

Досліджується питання еволюції двосторонніх польсько-українських відносин. На основі попередніх академічних досліджень, вдосконалено періодизацію польсько-українських відносин відповідно до сучасних подій. Зазначається, що початок двосторонніх відносин почався вже одразу після відновлення Незалежності обома країнами. Однак на початку 90-х рр. двосторонні відносини не мали значної активності. Причиною для цього стали процеси економічної трансформації, які мали місце після падіння радянської економічної системи, що призвели до послаблення економічної ситуації. Ідейні зародки польсько-українського порозуміння беруть свій початок від діяльності видання «Культура», довкола якого були зосереджені польські та українські ліберальні еліти, які ставили за мету розпочати процес порозуміння між обома народами. Зазначено, що в 2000-х рр. польсько-українські відносини в основному були пов'язані з президентством В. Ющенка та А. Квасневського, а пізніше – Л. Качинського. Персоналізм у відносинах мав позитивні результати, що сприяло інтенсифікації діалогу між країнами. Під кінець каденції В. Ющенка, відносини спали, що було пов'язано з подіями в Україні. Тим не менш, у цей період відбувся старт «Східного партнерства».

Після 2014 р. двосторонні відносини перейшли у фазу стійкого порозуміння. Було обрано формулу «пробачаємо та просимо вибачення», тим самим відсилалося до відомого обміну листів між польським та німецьким єпископами. Звертається увага на те, що тогочасний президент П. Порошенко намагався посилити двосторонні відносини. Відзначено, що слабкістю польсько-українських відносин є співробітництво на рівні суспільства. Саме поглиблення суспільного рівня повинно сприяти стабільності відносин і зменшити вплив негативних явищ, пов'язаних з конфліктом у політичній площині, які час від часу присутні у польсько-українських відносинах, особливо в контексті історичної політики в останні роки.

Ключові слова: польсько-українські відносини, історична політика, політика східного сусідства, прометеїзм, польсько-українське порозуміння.

Бойчук Орест Игоревич

ассистент кафедры международных отношений,
Прикарпатский национальный университет им. Василия Стефаника,
ул. Шевченка 57, Ивано-Франковск, 76018,
orest.boichuk@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0002-0433-365X>

Грынюк Ирына Николаевна

аспирантка кафедры учета иналогообложения,
Ивано-Франковский национальный технический
университет нефти и газа,
ул. Карпатская, 15., Ивано-Франковск, 76019
ira.hryniuk@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0002-5739-1159>

ГЕНЕЗИС ПОЛЬСКО-УКРАИНСКИХ ОТНОШЕНИЙ В 1991-2017 ГГ.

Исследуется вопрос эволюции двусторонних польско-украинских отношений. На основе предыдущих академических исследований, усовершенствована периодизация польско-украинских отношений в соответствии с современными событиями. Отмечается, что начало двусторонних отношений начался уже сразу после восстановления независимости обеими странами. Однако в начале 90-х г. двусторонние отношения не имели значительной активности. Причиной для этого стали процессы экономической трансформации, которые имели место после падения советской экономической системы, привели к ослаблению экономической ситуации. Идеей зародыши польско-украинского взаимопонимания берут свое начало от деятельности издания «Культура», вокруг которого были сосредоточены польские и украинские либеральные элиты, которые ставили целью начать процесс взаимопонимания между двумя народами. Отмечено, что в 2000-х гг. польско-украинские отношения в основном были связаны с президентством В. Ющенко и А. Квасневского, а позже – Л. Качиньского. Персонализм в отношениях имел положительные результаты, что способствовало интенсификации диалога между странами. Под конец каденции Ющенко отношения спали, что было связано с событиями в Украине. Тем не менее, в этот период состоялся старт «Восточного партнерства».

После 2014 г. двусторонние отношения перешли в фазу устойчивого понимания. Было избрано формулу «прощаем и просим прощения», тем самым отсылаясь к известному обмену письмами между польским и немецким епископами. Обращается внимание на то, что тогдашний президент П. Порошенко пытался усилить двусторонние отношения. Отмечено, что слабостью польско-украинских отношений является сотрудничество на уровне общества. Именно углубление общественного уровня должно способствовать стабильности отношений и уменьшить влияние негативных явлений, связанных с конфликтом в политической плоскости, которые время от времени присутствуют в польско-украинских отношениях, особенно в контексте исторической политики в последних годах.

Ключевые слова: польско-украинские отношения, историческая политика, политика восточного соседства, прометеизм, польско-украинское понимание.

Orest Boichuk

Assistant at the Department of International Relations
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
57 Shevchenka st., Ivano-Frankivsk. 76018, Ukraine
orest.boichuk@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0002-0433-365X>

Iryna Hryniuk

PhD Student at the Department of Accounting and Taxation
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas
15 Karpatska st., Ivano-Frankivsk, 76019, Ukraine
ira.hryniuk@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0002-5739-1159>

GENESIS OF THE POLISH-UKRAINIAN RELATIONS IN 1991-2017

The question of evolution of Polish-Ukrainian bilateral relations is investigated. Based on the previous academic research, the periodization of Polish-Ukrainian relations has been improved in accordance with current events. It is noted that the bilateral relations began immediately after the restoration of independence by both countries. However, in the early 1990s, bilateral relations were not very active. The reason for this was the processes of economic transformation that took place after the fall of the Soviet economic system, which led to a weak economic situation. The ideological germs of the Polish-Ukrainian understanding originate from the activities of the publication «Culture» around which the Polish and Ukrainian liberal elites were concentrated, which aimed to begin the process of understanding between the two peoples. It is noted that in the 2000s, Polish-Ukrainian relations were mainly connected with the presidencies of V. Yushchenko and A. Kwaśniewski, and later L. Kaczyński. Personalism in relations had positive results, which contributed to an intensification of dialogue between countries. At the end of Yushchenko's term, relations fell asleep, which was due to the events in Ukraine. Nevertheless, the Eastern Partnership was launched during this period.

After 2014, bilateral relations entered a phase of stable understanding. The formula «forgive and apologize» was chosen, thus referring to the well-known exchange of letters between the Polish and German bishops. Attention is drawn to the fact that the President Petro Poroshenko tried to strengthen bilateral relations. The weakness of Polish-Ukrainian relations is cooperation at the society level. It is the deepening of the social level that should contribute to the stability of relations and reduce the impact of the negative phenomena related to the political conflict, which are occasionally present in Polish-Ukrainian relations, especially in the context of historical policy in recent years.

Keywords: *Polish-Ukraine relations, policy of history, policy of eastern neighborhood, prometheism, Polish-Ukraine understanding.*

Нелегке спільне минуле Польщі та України, потенціал та позиція в центрально-східній Європі призводять до асоціації польсько-українських відносин до відносин між Німеччиною та Францією (Tupalski 2014: 136). Важко погодитися з порівнянням Томаша Тупальські. На нашу думку, для польсько-українських відносин кращим прикладом є польсько-німецькі стосунки. Зокрема щодо політики історичної пам'яті, котра є актуальною проблемою сучасних польсько-українських відносин. Слід зазначити, що аналогічна проблема була між Польщею та Німеччиною в 50-60-х рр. ХХ ст. Проте, на нашу думку, в своїй статті автор показав відмінності в підходах до двосторонніх відносин.

Ті країни теж розділила історія, проте задля спільних інтересів вони змогли подолати суперечки та розпочати співробітництво задля об'єднання Європи. Польщу та Україну ділять істотні відмінності. Обидва народи по-різному трактують – що в певній мірі є природнім – свою спільну історію. Для поляків волинська трагедія в 1943-1944 рр. є геноцидом, за котрий Україна досі не відважилася вибачитись. Українці стверджують, що на західній Україні в 40-х рр. відбувся польсько-український конфлікт, а жертви були з обох сторін. Можливо, потрібно було б

прийти до компромісу та проекту спільного прощення кривд. Однак важливішим є те, що поляки та українці не надають однакового значення спільному минулому, що є причиною непорозумінь. Польща часто дивиться на своїх східних сусідів крізь призму історії («З вогнем і мечем», «Заграви в Бещадах», «Сліди рисячих пазурів», Львівські орлята, спадщина паризької «Культури»). Україна більш прагматична – спрощення візового режиму та економічне співробітництво відіграють важливішу роль (Tupalski 2014: 136).

Значний внесок у дослідження становлення та розвитку польсько-українських відносин зробили такі українські науковці, як Р. Гарбар, І. Жовква, А. Киридон, Б. Параконський, Ф. Рудич, С. Троян, Л. Хахула, Л. Чекаленко, Н. Чорна, А. Шептицький, Г. Яворська. Серед польських слід відзначити В. Балюк, Б. Бердиховська, А. Гурска, Я. Ковальчик, В. Лисек, Т. Лось-Новак, Ч. Мілось, Е. Орлоф, Л. Осінська, М. Сус, Т. А. Тупальські.

Метою статті є дослідження процесу становлення польсько-українських двосторонніх відносин від відновлення незалежності до 2017 р.

Т. Лось-Новак у своїй праці зазначає, що Польща – країна, розташована в центрі Європи, як з огляду на географічне

розташування і кількість населення, так і з огляду на економічний і науково-технічний потенціал вважається середньою країною. Має стратегічно важливе розташування на континенті (Łoś-Nowak 2011: 261). Поділяючи думку авторки щодо Польщі, аналогічні речі маємо віднотувати і для України. Україна одна з найбільших країн Європи, географічно розташована у центрі Європи, із значними людськими та сировинними ресурсами. Україна розташована на зовнішньому кордоні ЄС та має стратегічне значення для торгівлі та співробітництва.

Ідея східної політики в польській зовнішній політиці з'явилася в 1989 р. під час промови Б. Геремка під час сесії, яка відкрила переговори про приєднання Польщі до ЄС (Łoś-Nowak 2011: 261). Слід зазначити, що ідея східної політики триває ще від Паризької Культури та її керівника Єжи Гедройця. Ще в далеких 50-х рр. у приміському будинку в Maison Lafitte почалися активно розроблятися концепції майбутнього налагодження відносин Польщі з Німеччиною та Україною. Ця політично та історично вмотивована концепція виражала польське уявлення про стосунки зі східними сусідами – Україною, Білоруссю, Литвою, та з її наступним сусідом – Російською Федерацією. Домінуючий у польській зовнішній політиці прометеїстський підхід позиціонував Росію як неприязну до Польщі державу, натомість Україна з ідеєю східного партнерства стала, так би мовити, її «заручником». Така формула східної політики протягом кількох років так і не здобула підтримки ні східних сусідів, ні країн ЄС (Łoś-Nowak 2011: 283).

Привабливішою та менш обтяженою історичним минулим стала концепція Європейської Політики Сусідства (European Neighborhood Policy), прийнята Європейською Радою 12 травня 2004 р. (Łoś-Nowak 2011: 283). Однак ідея східного партнерства не була прийнята повністю, і лише 7 травня 2009 р. під час саміту Європейського Союзу була прийнята східна політика ЄС.

Ситуація формування зовнішньої політики України була іншою. Україна відновила незалежність з відсутністю будь-якої концепції чи зовнішньополітичної ідеї. Хоча можна сказати, що Україна мала величезний професійний потенціал у сфері дипломатії.

Після здобуття державності Україна постала перед необхідністю сформулювати власні національні інтереси. Однак зовнішня політика України не була послідовною і завжди змінювалася. В історії незалежної

України можна виділити чотири етапи:

1. 1991-1994 рр. – входження на міжнародну арену молоді держави.

2. 1995-2004 рр. – каденції Л. Кучми, багатовекторний пошук компромісу між Заходом і Сходом.

3. 2005-2013 рр. – від закінчення Помаранчевої Революції до початку Революції Гідності, відсутність послідовності, не вдалося створити постійну проєвропейську концепцію. Саме на цьому етапі можна відзначити зріст ролі Польщі.

4. 2013 р. – дотепер – значна нестабільна політична ситуація, тверді європейські прагнення.

Після відновлення незалежності як Польщею, так і Україною розпочався активний процес творення нової моделі двосторонніх стосунків. Їх офіційним початком вважається підписання 18 травня 1992 р., під час першого візиту до Варшави Л. Кравчука, Договору між Україною і Республікою Польща про добросусідство, дружні відносини і співробітництво (Boichuk 2017).

Сьогодні, відповідно до зведених даних Посольства України в Республіці Польща, нормативно-правова база між Україною та Польщею налічує 129 чинних міжнародних договори, які регулюють усі напрями двостороннього співробітництва, а також сприяють розвитку двосторонньої співпраці на рівні стратегічного партнерства. Також існує понад 470 двосторонніх домовленостей між суб'єктами адміністративно-територіального устрою України та Республіки Польща (гмін, воєводств, областей, міст) (Ukraińsko-polska baza prawno-traktatowa). Вважаємо, що це є важливими показником важливості двосторонніх відносин.

Більшість документів, що регулюють двосторонні відносини, було підписано в 90-х рр., але в першій половині 2005 р. можна зауважити зріст правової активності (Baluk 2012).

Очевидно, що польсько-українські відносини не формувалися безпроблемно. Спочатку головними викликами були слабкість обох країн та те, що вони могли мало що запропонувати. Польща, яка сильно постраждала від економічної кризи, в 90-х роках мала одну головну ціль – інтеграція із Заходом. Україна опинилася в набагато складнішому становищі, їй довелося не тільки вийти з економічної кризи, але й закласти основи незалежної держави. В обох ситуаціях, успіх залежав насамперед від стосунків з Росією та залучення підтримки міжнародної спільноти для своєї

державності. Польщу і Україну й надалі розділяли історичні минушини, хоча спочатку обидві країни не приділяли їм значної уваги. Сформувалися проте, певні відмінності у сфері зовнішньої політики (Tupalski 2014).

В історії двосторонніх стосунків між Польщею та Україною можна виділити кілька етапів.

Перший етап двосторонніх відносин можна окреслити в 1990-1992 роках. У той період було зроблено перші кроки до зближення обох країн. В жовтні 1990 р. було підписано Декларацією про принципи та основні напрямки розвитку українсько-польських відносин. Останнім пунктом в тому періоді можна назвати встановлення дипломатичних відносин між країнами.

Другий етап тривав з 1992 р. по 1995 р. У той період відбулося відкриття України для більшого кола політичної еліти Польщі. Як уже було зазначено, тоді було підписано основний договір, котрий регулює польсько-українські двосторонні відносини. Від першого приїзду до Польщі президента Л. Кравчука розпочалися традиційні зустрічі на президентському рівні.

Наступною важливою подією став візит президента Л. Валенси до України в травні 1993 р., під час якого було створено Консультативний комітет президентів України та Республіки Польща. Головною метою комітету є підтримка спільних дій та кроків для розвитку транскордонного співробітництва (Рудич 2002: 231).

Третій етап двосторонніх відносин припадає на 1995-1999 роки. Він характеризується розвитком правової бази двосторонніх відносин (Чекаленко 2015: 349). У той період польсько-українські відносини перейшли на новий рівень – стратегічний. Проте в зовнішній політиці України не окреслено цього поняття. Саме тому в минулих роках Україна мала надто багато стратегічних партнерів (Парахонський і Яворська 2011). В цьому бачимо одну з можливих причин непостійності польсько-українських двосторонніх відносин. Як зазначив В. Чалий, Україна зараз має 20 стратегічних партнерів (Гарбар 2015).

У зовнішній політиці Польщі є очевидним, що Україна є її стратегічним партнером. Вперше позиція Польщі щодо України, як стратегічного партнера була запропонована прем'єр-міністром Ганною Сухоцькою в серпні 1993 р. Вона оголосила розвиток стратегічного партнерства з Україною (Kowalczyk 2013: 353).

Прийнята у 2003 р. Стратегія національної безпеки Республіки Польща в розділі, присвяченому міжнародній активності Польщі, зазначено, що «НАТО та двостороннє військово-політичне співробітництво з США та іншими головними країнами-членами становлять найважливішу гарантію зовнішньої безпеки і стабільного розвитку країни» (Posiedzenie Rady Bezpieczeństwa Narodowego 2003). Другим основним напрямом польської дипломатії є участь у Спільній зовнішній та безпековій політиці ЄС згідно з якою «пріоритетом є прагнення до розвитку східного виміру ЄС, водночас активно займаючись політикою ЄС в інших сферах» (Posiedzenie Rady Bezpieczeństwa Narodowego 2003). Третій підрозділ цієї частини документу описує регіональні аспекти безпекової політики, оголошуючи продовження співробітництва з сусідами. Варшава прагне розвитку партнерства з Росією, а також «... визнаючи значення України для європейської безпеки: також підтримуючи її європейські прагнення, Польща намагатиметься виконати формулу стратегічного партнерства з цією країною» (Osińska 2007).

Вважаємо, що неясність у підході до концепції стратегічного партнерства з Україною, є однією з можливих причин нестабільності двосторонніх відносин.

У 1997 р. президентами Польщі та України був підписаний важливий документ – Спільна заява Президентів України і Республіки Польща «До порозуміння і єднання». В документі зазначалось: «... висловлюючи спільне прагнення до остаточного подолання складної українсько-польської історичної спадщини і заради того, щоб тіні минулого не затьмарювали сьогоднішніх дружніх і партнерських відносин між обома країнами й народами [...] На порозі ХХІ століття пам'ятаймо про минуле, але думаймо про майбутнє!» (Спільна заява Президентів України і Республіки Польща 1997). Це надзвичайно важливий та цікавий документ, до приготування котрого долучився і Є. Гедройц. Його участь у приготуванні цього документа, як зазначив у своєму виступі А. Квасневський, зробило з того польсько-українського поєднання «... автентичний діалог двох народів і їх середовищ, котрі формують суспільну думку» (Kwaśniewski 1999).

Ця заява не мала правової сили, але мала значне моральне значення (Orlof 2002). Президент А. Квасневський трактував цю декларацію як введення в життя тези

«Пробачаємо та просимо вибачення» (Хахула 2013: 182). Це був важливий елемент польсько-українського порозуміння.

Не зважаючи на те, що в той же час було підписано Угоду між Україною та Республікою Польща «Про порозуміння та примирення», в кінці ХХ ст. активність двосторонніх відносин знизилася (Чекаленко 2015: 380). Однією з головних причин можна назвати покращення українсько-російських відносин. Зазначимо, що в травні 1997 р. було підписано Договір про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією.

Роки 1999-2004 можна охарактеризувати як процес формування в українській політичній еліті знань про роль Польщі як «адвоката України». У 1999 р. Польща стала членом НАТО, а наприкінці цього етапу Польща, вже зрозуміло, стане членом ЄС.

У тому ж році на сторінках видання «Tygodnik Powszechny» розпочалась дискусія про східну політику Польщі: «якщо хочемо в майбутньому вести успішну східну політику, котра не є запереченням послання паризької «Культури» і не створює почуття образи і безпорадності, ми повинні визначити наші реальні можливості. А успіху в цій сфері можемо досягти лише з Литвою, проводячи активну політику щодо цієї країни, яка прагне до НАТО та Європейського Союзу. З іншого боку, можливості Польщі щодо України та Білорусі дуже обмежені» (Miłoś 2000) – написав Б. Шенкевіч. Та дискусія показала, що спільне політичне співробітництво має багато проблем і потрібно переглянути цю політику. На захист цієї політики виступили Б. Бердиховська та Ч. Мілось. Зокрема Ч. Мілось пише: «Бартломеї Шенкевіч репрезентує погляд, який сягає далеко назад у часі і завжди має своїх прихильників. Ця думка принципово непривітна до наших сусідів, України та Білорусі, і називає різні форми поводження з цими країнами – мріями» (Berduchowska 2001). Результатом цієї дискусії стало зміцнення східної політики Польщі.

Прикладом може стати ініціатива Польщі щодо створення політики «Східного виміру» в ЄС, в котрій було б записано концепцію «спеціальних стосунків» (Чорна 2013). Але ця ініціатива не отримала підтримки ЄС (Жовква 2005: 116).

У той період відбулися ще дві важливі події. Дня 10 травня 2003 р. була прийнята спільна заява Українського Парламенту та Польського Сейму з нагоди 60-ї річниці

Волинської трагедії. В ньому йде мова про наміри майбутньої співпраці, попри минулі події. «Нехай вміння вибачити стане фундаментом кращого майбутнього, добросусідства і українсько-польської дружби» (Про схвалення українсько-польської парламентської заяви 2003). На перший погляд, ішло до порозуміння на найвищому рівні. Насправді ті проблеми залишилися ще не до кінця з'ясованими.

Наступного дня відбулася наступна зустріч президентів України і Польщі в селі Павлівка (до 1951 р. місто Порицьк) з нагоди вшанування пам'яті поляків, котрі загинули 60 років тому. Під час виступу Л. Кучма сказав: «В цьому місці, де поховані польські жертви, я хочу від усіх українців, які хочуть миру та справедливості, висловити глибоке співчуття ображеним полякам, усім, хто зазнав шкоди в цій катастрофі» (Dobro sylnisze 2003). Зі свого боку президент А. Квасневські зазначив: «У злочинах проти поляків не можна звинувачувати весь український народ, оскільки не існує націй-винуватців» (Хахула 2013: 183). Слід зауважити, що під час цієї зустрічі Л. Кучма не хотів вибачитися за волинську трагедію. Саме цього не було в декларації.

Наступний етап та, на нашу думку, найважливіший в історії польсько-українських відносин розпочинається після вступу Польщі до ЄС та після Помаранчевої революції.

Реалізована в попередніх роках концепція стратегічного партнерства, сформована в період президенства Л. Кравчука та А. Квасневського, повинна була змінитися після вступу Польщі до ЄС (2004 р.) та зміни президентів в обох країнах в 2005 р. Стиль ведення зовнішньої політики нових президентів двох країн, Л. Качинського та В. Ющенка, можна назвати романтичним. Це було помітно на рівні двосторонніх відносин та міжнародного регіонального співробітництва. В той час на українській політичній арені відбулися значні зміни внаслідок Помаранчевої революції, тоді як коаліція правих груп взяла на себе владу в Польщі (Baluk 2012).

Про події в Україні, вступ Польщі до ЄС і пов'язаними з ними наступними підходами до двосторонніх відносин можна зазначити таке. Вступ Польщі до ЄС, Помаранчева революція в Україні і спонтанний наростаючий рух польської солідарності з українською демократією відкрив новий етап взаємних відносин. Останніми роками, незважаючи на інтенсивні урядові контакти

та співпрацю на рівні громадських ініціатив, польсько-українські відносини супроводжувалися зростаючими розчаруваннями внаслідок відсутності видимих успіхів. «Зараз слід використовувати нові можливості. До них можна віднести значний політичний капітал, який має Польща в Україні, пов'язаний з нашою підтримкою для українських змін, а також інструменти, що є результатом нашого членства в ЄС. З українського боку, маємо нарешті надійного партнера у вигляді нової влади в Києві» (Stosunki polsko-ukraińskie po porażce rewolucji 2005: 2).

Як бачимо, політична еліта вже бачила свого партнера та його основні зовнішньополітичні напрямки. Важливою особливістю в цей час було активізація східного напрямку Польщі в політиці ЄС. Ідея посилення східного напрямку політики сусідства ЄС стала одним із головних напрямків зовнішньої політики Польщі. Польща бачила себе в цьому напрямку як лідера та ініціатора (Киридон 2013: 19). «Україна є нашим стратегічним партнером. Її вступ до ЄС знаходиться в наших довгострокових інтересах, саме тому щоразу коли Польща матиме змогу допомогти Україні і владі в Києві цього захоче, надамо таку підтримку» (Informacja Ministra Spraw Zagranicznych na temat polityki zagranicznej RP w 2008 roku 2008: 6).

Політика романтизму в двосторонніх відносинах змінилася з приходом до влади В. Януковича. Зауважимо, що за президентів Ющенка та Квасневського зовнішня політика ґрунтувалася на засадах романтизму. Пізніше вона продовжилася на зв'язках з Л. Качинським. Фігура А. Квасневського ще була пов'язана з активною місією щодо врегулювання ситуації в Україні в 2004 р. Пізніше вона продовжилася на двосторонніх відносинах з покійним президентом і обох пов'язувало одне бажання – проєвропейський вектор України. П. Коваль у своїй книзі «Між Майданом та Смоленськом» зазначає і деякі негативні риси екс-президента, зазначаючи, що «він був мрійником, любив будувати плани [...]». План об'єднати газотранспортні системи так і залишився планом на серветці, який намалював нашвидкуруч під час сніданку В. Ющенко» (Kowal 2012). Свого часу і романтизм у відносинах завершився за поданням В. Ющенка, коли Президент підписав Указ про надання статусу Героя України С. Бандері (Указ Президента України Про присвоєння С. Бандері звання Герой України 2010). Це попустило двосторонні відносини.

Тим не менш романтизм у двосторонніх відносинах дав свої результати. З подання Швеції та за активного лобіювання Д. Туска ЄС успішно розпочав політику «Східного партнерства».

З 2010 р. розпочинається наступний етап двосторонніх відносин. Тривав він чотири роки до початку Революції Гідності (Boichuk і Hryniuk 2017a).

Новий президент, якого вважали за проросійського, вступив на посаду на початку 2010 р., а «синій» табір, пов'язаний з ним, дистанціювався від проєвропейської політики попередників, хоча від неї не відмовилися. Правляча еліта відмовилася від прагнень до членства в НАТО, про що свідчить ліквідація відомств, відповідальних за розвиток відносин з Альянсом. Це дало змогу покращити відносини з Москвою, зробивши безглуздим підтримку Польщею інтеграції України до НАТО (Górska 2009). Ось чому спільна організація Євро-2012 перетворилася на символ двосторонніх відносин між Варшавою та Києвом, що може стати початком відродження стратегічного партнерства, яке є порожньою декларацією. Ця подія є також можливістю реклами Польщі в Європі та можливістю для України зацікавити європейських підприємців інвестувати (Łysek 2012: 270).

Вибір у 2009 р. В. Януковича президентом означав кінець помаранчевої революції, важливим аспектом якої було послаблення геополітичних впливів Росії і формування зв'язку із Заходом, перш за все з ЄС і НАТО. Така геополітична орієнтація збіглася з прагненнями Польщі, саме тому під час президентства Віктора Ющенка існувало стратегічне співробітництво між Варшавою та Києвом. Польща була основним прихильником вступу України до НАТО та ЄС. В результаті зміни влади відбулося значне зближення з Росією, найбільш очевидним проявом якого була, насамперед, відсторонення від прагнення членства України в Північноатлантичному союзі. Відповідно до угоди «флот за газ», Київ, на умовах, запропонованих Росією, погодився продовжити розміщення російського Чорноморського флоту на 25 років до 2042 року (Łysek 2012: 55).

У той час Польща підтримувала Україну в процесі переговорів з ЄС щодо договору про співробітництво. В кінці В. Янукович відкликав українську делегацію з цих переговорів та відмінив його підписання. Ці події спричинили Революцію Гідності та імпічмент В. Януковича.

Описуючи позицію Польщі щодо ситуації в Україні, варто звернутися як до опитувань громадської думки, так і коротко представити позицію політичних еліт. У Польщі домінує однозначна оцінка того, хто є агресором і хто є жертвою у війні, що триває на сході України, і заклики до розуміння дій Путіна, присутні у німецьких ЗМІ, важко уявити у Польщі. Зокрема 73% поляків звинувачують росіян в ескалації ситуації на Сході України і лише 10% мають протилежну позицію. Для цього є кілька причин (Sus 2014: 2).

Польща незмінно сприймається Україною як найбільший прихильник її прагнень до інтеграції з Європейським Союзом та як партнер, досвід якого з глибокого реформування держави після падіння комунізму дуже цінний (Sus 2014: 5–6).

Щиро кажучи, період після падіння режиму В. Януковича можна назвати одним із найсприятливіших у двосторонніх відносинах. За останні роки було проведено багато зустрічей на найвищому політичному рівні. Хоча й були події, які погіршили стан двосторонніх відносин.

Наприкінці 2014 р. П. Порошенко здійснив перший візит до Польщі як президент, хоча ще до офіційної інавгурації після президентських виборів. Радник президента Республіки Польща з міжнародних справ заявив, що перший закордонний візит П. Порошенка є визнанням внеску Польщі у демократичні перетворення в Україні. Варто також додати, що це також підтверджує обґрунтованість українсько-польських відносин. Хоча, українсько-російський конфлікт уже розпочався, і П. Порошенко шукав підтримки серед членів ЄС. Але і це підтверджує роль Польщі та двосторонніх відносин для України. Уже 4 червня президент Б. Коморовський сказав ще одне про Україну: «Не може бути свободи без солідарності з Україною» (Киридон і Троян 2015), підтвердивши тим самим важливість України у зовнішній політиці Польщі. При аналізі двосторонніх відносин завжди важливим є перший візит нового президента, оскільки саме він підтверджує важливість країн у зовнішній політиці президента.

Щодо візиту в грудня 2014 р., то П. Порошенко виступив перед спільним засіданням обох палат польського парламенту. Оцінюючи стан двосторонніх відносин, П. Порошенко зазначив, що «польсько-українське співробітництво є прикладом творчої та конструктивної співпраці» (Киридон і Троян 2015), тим самим ще раз підтвердивши

важливість цих відносин.

Під час післяреволюційних відносин було ще кілька візитів на президентському рівні як з польської, так і з української сторін.

Каменем спотикання стала історія та її трактування. Ще від початку 2000-х рр. у польсько-українських відносинах конфліктним елементом, який має вплив на політичний рівень двосторонніх відносин, стало трактування подій на Волині 1943–1944 рр. В липні було прийнято Заяву Сейму РП про вшанування жертв подій на Волині. Прийняття Заяви відповідало наративу історичної політики партії «Право і Справедливість», суть якого полягала в тому, щоб «відбілити» історію Польщі та побудувати наратив найвищої жертвовності польського народу. Фактично історія стала частиною зовнішньополітичної стратегії Республіки Польща.

Прийняття Заяви призвело до значних політичних дебатів у політичному дискурсі, до якого приєдналися представники обох Інститутів національної пам'яті. Більше того, в Польщі було показано художню кінострічку «Волинь», яка мала шалений попит серед польського народу, але історична складова фільму залишається під великим знаком питання.

Прийняття Заяви дещо нівелювали старання формули, яку обрали за прикладом польсько-німецького порозуміння – «прощаємо та просимо прощення». Формула, запозичена з польсько-німецького порозуміння не раз використовувалася у польсько-українському дискурсі ще з часів Л. Кучми та А. Квасневського. Повторилася вона і в червні 2016 р.

В українському листі йдеться: «...Трагедії минулого потребують покаяння. Натомість, використання спільного болю для політичного поррахунку зробить безконечними взаємні звинувачення. Кривда, відтак, повертатиметься завжди – і проти могил, і проти пам'яті, і проти майбутнього. [...] Доки житимуть наші народи, доти нам болітимуть рани історії. Але житимуть наші народи лише тоді, якщо, попри минуле, навчимося ставитися один до одного як рівні побратими» (Українці знову просять прощення за Волинь 2016). Тут було написано прагнення до спільного майбутнього та дружньої співпраці.

У листі-відповіді від польської сторони було написано: «Дякуємо за Ваш лист та просимо вибачення за кривди» (Поляки просять в українців вибачення за історичні кривди 2016), що ще раз підтвердило

порозуміння між польськими та українськими елітами. Цей лист підписали як видатні українці, а саме Л. Кравчук, В. Ющенко, голова УКГК Святослав Шевчук, голова УПЦ КП Філарет, В. Брюховецький, Д. Павличко, М. Попович, І. Юхновський, а також видатні поляки, а саме А. Квасневський, Л. Валенса, Б. Коморовський, А. Олеховський, А. Ротefeld, Р. Сікорський, П. Коваль та Г. Схетина. Всі вони використовували формулу – «прощаємо і просимо прощення».

Слід зазначити, що є відмінність між особами з польської та української сторін. Якщо подивитися на список осіб, то з польської сторони більше осіб, які мають сильний вплив на політику та суспільство, ніж з української сторони. Хоча це може бути пов'язано з тим, що лист був написаний від імені 40 українських інтелектуалів, позиція яких не була врахована (Шептицький 2016).

Рік 2004 став роком Польщі в Україні, а 2005 рік офіційно визнаний роком України в Польщі. Однією з головних цілей цих заходів було сприяння досягненням у галузі культури обох народів.

Питання українсько-польських відносин завжди було і буде цікавим, як для істориків, політиків обох країн, так і для простих громадян з обох боків кордону.

На закінчення можна відзначити такі речі. Відносини для обох країн є критично важливими і мають довгу історію. В останні роки ця співпраця була на надзвичайно високому рівні в політичному плані. Варто звернути увагу на кількість відвідувань на найвищому рівні з обох сторін.

Однак окрім високої та дуже активної політичної співпраці, вони мають багато невирішених проблем, а саме у сфері історичної пам'яті. За 29 років між Україною та Польщею було підписано понад 150 двосторонніх угод, але вони мали відношення здебільшого до економічних складових, хоча були також угоди, які забезпечували підтримку у вирішенні складних політичних та історичних питань.

Окрім того, ці відносини не є послідовними і за 29 років завжди було місце для падіння та зростання двосторонніх відносин, навіть більше, протягом одного року були резолюції, які спричинили падіння цих відносин, після чого відбулися візити на найвищому рівні.

У думках як українських, так і польських політиків, науковців і суспільних діячів, завжди були непослідовні думки щодо політики їхнього сусіда. Навіть більше, ці

думки вплинули на стратегічне знання ролі свого сусіда у зовнішній політиці. Але в демократичних країнах це нормально.

Викликає занепокоєння те, що протягом 29 років був дуже низький рівень співпраці між суспільствами обох країн. Справа в тому, що коли є співпраця на суспільному рівні, то зміна уряду спричинить лише зміни на політичному рівні, але відносини та опір політичній пропаганді в цих суспільствах і ця співпраця все одно матиме шанс на успіх (Boichuk і Hryniuk 2017b).

Міжнародні відносини швидко змінюються у сучасному світі. Нові умови, новий устрій у світі та нові наукові досягнення ведуть до того, що зміни відбуваються у кожній сфері буття суспільства та людей. Держава та суспільство повинні адаптуватися до цих нових умов. Щодо міжнародних відносин, а в нашому випадку двосторонніх відносин між Польщею та Україною, також є нові підходи та нові бачення щодо майбутнього.

ЛІТЕРАТУРА

Tupalski, T. A. 2014. "Stosunki polsko-ukraińskie w latach 2004-2010", *Colloquium*, вип. 3: 135-57.

Łoś-Nowak, Teresa. 2011. "Polska – cele, aspiracje, kierunki". В: *Polityka zagraniczna: aktorzy, potencjały, strategie*, edited by Teresa Łoś-Nowak, Warszawa.

Boichuk, Orest. 2017. "Podstawowe czynniki stosunków polsko-ukraińskich". В: *Культура, цивілізація, суспільство: парадигми досліджень і тенденції розвитку: IV Інтернет-конференція студентів, аспірантів і молодих науковців* Луцьк: РВВ Луцький національний технічний університет: 65–66

Українсько-польська база правно-трактатова, *Ambasada Ukrainy w Rzeczypospolitej Polskiej*. URL: <https://poland.mfa.gov.ua/pl/ukraine-pl/legal-acts>.

Baluk, Walenty. 2012. "Stosunki polsko-ukraińskie w latach 2005-2012. Od romantyzmu do pragmatyzmu", *Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej*, R. 10 (1): 25–38

Рудич, Ф. 2002. *Україна в сучасному геополітичному просторі: теоретичний і прикладний аспекти*. Кол. монографія / ред. Ф.Рудич. Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом.

Чекаленко, Л. 2015. *Зовнішня політика України*. Київ: Академія.

Парахонський, Б., і Г. Яворська. 2011. *Стратегічне партнерство України. Аналітична записка*. 31 жовтня. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/600/>.

Гарбар, Р. 2015. "Що таке стратегічне партнерство?", *День*. 2015. URL:

<https://day.kyiv.ua/uk/article/poshta-dnya/shcho-take-strategiczne-partnerstwo>.

Kowalczyk, J. 2013. "Miejsce i rola „diplomacji społecznej” w polityce Polski wobec Ukrainy". В : *Nowe oblicza dyplomacji*, edited by Beata Surmacz. Lublin: UMCS.

Posiedzenie Rady Bezpieczeństwa Narodowego. 2003. *Oficjalna strona Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej*. URL:

<https://www.prezydent.pl/aleksandra-kwasniewskiego/aktualnosci/rok-2003/art,154,493,posiedzenie-rady-bezpieczenstwa-narodowego.html>.

Osińska, L. 2007. "Polskie a ukraińskie pojmowanie partnerstwa strategicznego pomiędzy Warszawą a Kijowem", *Dialogi Polityczne*, 8: 25-43.

Спільна заява Президентів України і Республіки Польща "До порозуміння і єднання". 1997. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/616_005.

Kwaśniewski, A.. 1999. "List do Jerzego Giedroycia. Warszawa, 23 maja 1997 roku", *Przemówienia, listy, wywiady Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Aleksandra Kwaśniewskiego. 1997 rok. Wybór.*, Kancelaria Prezydenta RP : 161.

Orlof, Ewa. 2002. "Geneza i znaczenie polsko-ukraińskiego pojednania", *Україна і Польща – стратегічне партнерство. Історія. Сьогодення. Майбутнє* 2: 13–20.

Хахула, Любомир. 2013. "Військово-політичне протистояння на Волині наприкінці Другої світової війни: офіційний та медійний дискурс сучасної Польщі". В: *Волинська трагедія: через історію до порозуміння : матеріали Всеукр. наук. конф.* Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки: 177–86.

Miłoś, Cz. 2000. "Kraj i świat", *Tygodnik Powszechny*, 52–53. URL:

<http://www.tygodnik.com.pl/numer/2685/index.html>

Berdychowska, B. 2001. "Giedroyc nadal aktualny", *Tygodnik Powszechny*, 9. URL: <http://www.tygodnik.com.pl/numer/2694/index.html>

Чорна, Н. 2013. "Українсько-польські політичні відносини наприкінці 80-х рр. ХХ ст. 2010 р.: історіографічні інтерпретації", *Україна-Європа-Світ, Історія, міжнародні відносини*: 253–63.

Жовква, Ігор. 2005. Стратегічне партнерство у зовнішній політиці України: дис. ...канд. політ. наук : 23.00.04, Київ.

Про схвалення українсько-польської парламентської заяви у зв'язку з 60-ю річницею волинської трагедії. 2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1085-15>.

Dobro slynisze. 2003. *Gazeta Wyborcza*. 161. URL: http://www.archiwum.wyborcza.pl/Archiwum/1,0,2,138610,20030712RP-DGW,DOBRO_SYLNISZE,html

Stosunki polsko-ukraińskie po potarańczowej rewolucji. Propozycje dla polskiej polityki zagranicznej. 2005. Warszawa: Fundacja im.

Stefana Batorego. URL: <http://www.batory.org.pl/upload/files/pdf/dyskusja.pdf>

Киридон, А. 2013. "Україна – Республіка Польща: етапи, реалії та перспективи відносин", *Зовнішні справи*, 11: 18–21.

Informacja Ministra Spraw Zagranicznych na temat polityki zagranicznej RP w 2008 roku. 2008. MSZ.

Киридон, А., і Троян, С. 2015. "Українсько-польський діалог в умовах революції гідності (2013–2014 рр.)", *Intermarium: історія, політика, культура* 2: 277–85.

Kowal, Paweł. 2012. *Między Majdanem a Smoleńskiem*. Warszawa: Wydawnictwo Literackie. URL:

<https://www.wydawnictwoliterackie.pl/ksiazka/2434/Między-Majdanem-a-Smoleńskiem---Paweł-Kowal>.

Указ Президента України Про присвоєння С. Бандері звання Герой України. 2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/46/2010>.

Boichuk, Orest, i Iryna Hryniuk. 2017a. "Етапи historyczne stosunków Polsko-Ukraińskich". В : *Культура, цивілізація, суспільство: парадигми досліджень і тенденції розвитку: IV Інтернет-конференція студентів, аспірантів і молодих науковців.* Луцьк: РВВ Луцький національний технічний університет: 65–66.

Górska, A. 2009. "Kronika i komentarze: Ukraina – Problemy budżetowe Ukrainy?", *Nowa Europa Wschodnia*, 2: 19.

Łysek, W. 2012. "Polityka zagraniczna wobec Ukrainy". В: *Główne kierunki polityki zagranicznej rządu Donalda Tuska w latach 2007-2011*, edited by P. Musiałek, Kraków: 261–78.

Sus, M. 2014. "Niemcy i Polska wobec konfliktu ukraińsko-rosyjskiego w drugiej połowie 2014 r.", *Biuletyn Niemiecki*, 54: 2–7.

Українці знову просять прощення за Волинь, 2016. *Українська правда*. 3 червня. URL: <http://www.istpravda.com.ua/short/2016/06/3/149102/>.

Поляки просять в українців вибачення за історичні кривди, 2016, *Українська правда*. 4 липня. URL: <http://www.istpravda.com.ua/short/2016/07/4/149125/>.

Шептицький, Анджей. 2016. "Звернення без відповіді", *Zaxid.net*. 15 червня. URL: https://zaxid.net/zvernennya_bez_vidpovid_i_n1395003.

Boichuk, Orest, i Iryna Hryniuk. 2017b. "Stosunki polsko-ukraiński po rewolucji godności: wymiar społeczny". В: *Соціосфера в сучасному світі: актуальні проблеми і аспекти гуманітарного знання Міжвузівський Круглий стіл* Луцьк: РВВ Луцький національний технічний університет 3:32–33

REFERENCES

Tupalski, T. A. 2014. "Stosunki polsko-ukraińskie w latach 2004-2010", *Colloquium*, вип. 3: 135–57 (in Polish)

- Łoś-Nowak, T. 2011. "Polska – cele, aspiracje, kierunki". B: *Polityka zagraniczna: aktorzy, potencjały, strategie*, edited by Teresa Łoś-Nowak, Warszawa (in Polish)
- Boichuk, O. 2017. "Podstawowe czynniki stosunków polsko-ukraińskich". In: *Culture, Civilization, Society: Research Paradigms and Development Trends: IV Online Conference of Students, Graduate Students and Young Scientists*, Lutsk: Lutsk NTU: 65–66 (in Polish)
- Ukraińsko-polska baza prawno-traktatowa". *Ambasada Ukrainy w Rzeczypospolitej Polskiej*. URL: <https://poland.mfa.gov.ua/pl/ukraine-pl/legal-acts>. (in Polish)
- Baluk, W. 2012. "Stosunki polsko-ukraińskie w latach 2005-2012. Od romantyzmu do pragmatyzmu", *Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej*, R. 10 (1) : 25–38 (in Polish)
- Rudych, F., 2002. Ukraine in the Modern Geopolitical Space: Theoretical and Applied Aspects. monograph. Kyiv: Interregional Academy of Personnel Management. (in Ukrainian)
- Chekalenko, L. 2015. *Foreign Policy of Ukraine*. Kyiv: Akademia. (in Ukrainian)
- Parakhonskyv, B., i H. Yavorska. 2011. Strategic Partnership of Ukraine. Analytical note. October 31. <http://www.niss.gov.ua/articles/600/>. (in Ukrainian)
- Harbar, R. 2015. "What is strategic partnership?", Den». 2015. URL <https://day.kyiv.ua/uk/article/poshta-dnya/shcho-take-strategichne-partnerstvo>. (in Ukrainian)
- Kowalczyk, J. 2013. "Miejsce i rola „diplomacji społecznej” w polityce Polski wobec Ukrainy". B : *Nowe oblicza dyplomacji*, edited by Beata Surmacz. Lublin: UMCS. (in Polish)
- Posiedzenie Rady Bezpieczeństwa Narodowego. 2003. *Oficjalna strona Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej*. URL: <https://www.prezydent.pl/aleksandra-kwasniewskiego/aktualnosci/rok-2003/art,154,493,posiedzenie-rady-bezpieczenstwa-narodowego.html>. (in Polish)
- Osińska, L. 2007. "Polskie a ukraińskie pojmowanie partnerstwa strategicznego pomiędzy Warszawą a Kijowem", *Dialogi Polityczne*, 8: 25–43. (in Polish)
- Joint statement of the Presidents of Ukraine and the Republic of Poland "Towards mutual understanding and unity". 1997. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/616_005. (in Ukrainian)
- Kwaśniewski, A. 1999. "List do Jerzego Giedroycia. Warszawa, 23 maja 1997 roku", *Przemówienia, listy, wywiady Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Aleksandra Kwaśniewskiego. 1997 rok. Wybór.*, Kancelaria Prezydenta RP : 161. (in Polish)
- Orlof, E. 2002. "Geneza i znaczenie polsko-ukraińskiego pojednania", *Ukraine and Poland are a strategic partnership. History. The present. Future* 2: 13–20. (in Polish)
- Khakhula, L. 2013. «Military-political confrontation in Volhynia at the end of World War II: official and media discourses of modern Poland». In : *The Ukrainian-Polish Confrontation in Historical Science and Public Memory: conference*. Lutsk: Lesi Ukrainka SNU. 177–86. (in Ukrainian)
- Miłoś, Cz. 2000. "Kraj i świat". *Tygodnik Powszechny*, 52–53. URL: <http://www.tygodnik.com.pl/numer/2685/index.html> . (in Polish)
- Berdychowska, B. 2001. "Giedroyc nadal aktualny", *Tygodnik Powszechny*, 9. URL: <http://www.tygodnik.com.pl/numer/2694/index.html> . (in Polish)
- Chorna, N. 2013. "Ukrainian-Polish political relations in the late 1980s. - 2010: historiographical interpretations", *Ukraine-Europe-World, History, International Relations* 253–63 (in Ukrainian)
- Zhovkva, I. 2005. *Strategical partnership in Foreign Policy of Ukraine....* PhD thesis: 23.00.04, Kyiv (in Ukrainian)
- Approval of the Ukrainian-Polish parliamentary statement on the occasion of the 60th anniversary of the Volyn tragedy. 2003. <https://zakon.rada.gov.ua/go/1085-15>. (in Ukrainian)
- Dobro sylnisze. 2003. *Gazeta Wyborcza*. 161. URL: http://www.archiwum.wyborcza.pl/Archiwum/1,0,2,138610,20030712RP-DGW,DOBRO_SYLNIISZE,html (in Polish)
- Stosunki polsko-ukraińskie po pomarańczowej rewolucji. Propozycje dla polskiej polityki zagranicznej. 2005. *Warszawa: Fundacja im. Stefana Batorego*. URL: <http://www.batory.org.pl/upload/files/pdf/dyskusja.pdf> (in Polish)
- Kyrydon, A. 2013. "Ukraine – Poland: stages, reality and relations' perspectives", *Foreign Affairs*, Vol. 11: 18–21. (in Ukrainian)
- Informacja Ministra Spraw Zagranicznych na temat polityki zagranicznej RP w 2008 roku. 2008. MSZ (in Polish)
- Kyrydon, A., i S. Troyan. 2015. «Ukrainian-Polish dialogue in the conditions of the dignity revolution (2013-2014)». *Intermarum: History, Politics, Culture* 2: 277–85. (in Ukrainian)
- Kowal, P. 2012. *Między Majdanem a Smoleńskiem*. Warszawa: Wydawnictwo Literackie. URL: <https://www.wydawnictwoliterackie.pl/ksiazka/2434/Między-Majdanem-a-Smolenskiem---Pawel-Kowal> (in Polish)
- Decree of the President of Ukraine on the Assignment of S. Bandera the Title of Hero of Ukraine. 2010. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/go/46/2010> (in Ukrainian)
- Boichuk, O., i I. Hryniuk. 2017a. "Etapy historyczne stosunków Polsko-Ukraińskich". In : *Culture, civilization, society: research paradigms and development trends: IV Internet conference of students, graduate students and young scientists*, Lutsk: Lutsk NTU: 65–66 (in Polish)

- Górska, A. 2009. "Kronika i komentarze: Ukraina – Problemy budżetowe Ukrainy?", *Nowa Europa Wschodnia*, 2: 19 (in Polish)
- Łysek, W. 2012. "Polityka zagraniczna wobec Ukrainy". In : *Główne kierunki polityki zagranicznej rządu Donalda Tuska w latach 2007-2011*, edited by P. Musiałek, Kraków: 261–78. (in Polish)
- Sus, M. 2014. "Niemcy i Polska wobec konfliktu ukraińsko-rosyjskiego w drugiej połowie 2014 r.", *Biuletyn Niemiecki*, 54: 2–7 (in Polish)
- "Ukrainians Again Ask Forgiveness for Volyn". 2016. *The Ukrainian Truth*. June, 03. URL: <http://www.istpravda.com.ua/short/2016/06/3/149102/>. (in Ukrainian)
- Poles Ask the Ukrainians for Forgiveness for Their Historical Wrongs. 2016. *The Ukrainian Truth*. July, 04. URL: <http://www.istpravda.com.ua/short/2016/07/4/149125/>. (in Ukrainian)
- Sheptytskyy, A. 2016. "Non-response", *Zaxid.net.*, June, 15. https://zaxid.net/zvernennya_bez_vidpovidi_n1395003 (in Ukrainian)
- Boichuk, O., i I. Hryniuk. 2017b. "Stosunki polsko-ukraiński po rewolucji godności: wymiar społeczny". In : *Sociosphere in the modern world: current issues and aspects of humanitarian knowledge Interuniversity Round table*. Lutsk: Lutsk NTU: 32–33 (in Polish)

DOI: 10.26565/2220-8089-2020-37-15

УДК 321.01

Khrystyna Martsikhiv

Assistant professor,
Ph.D. in pedagogical sciences,
National University
"Lviv Polytechnic",
street S. Bandery 12, Lviv, 79013, Ukraine,
khrystyna.hrytsko@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0003-4637-6604>

Lesya Shepelyak

undergraduate student,
National University
"Lviv Polytechnic",
street S. Bandery 12, Lviv, 79013, Ukraine,
shepelyaklesya0404@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0002-6142-2069>

GEOPOLITICAL GOALS AND GEOSTRATEGY OF UKRAINE

The issues related to the definition of the essence of the concept of "geopolitics" are considered, the geostrategy of Ukraine is studied, and the factors influencing its formation, the main geopolitical goals of Ukraine are characterized. Geostrategy as a practical component of geopolitics is analyzed in detail. The peculiarities of the modern geostrategy of Ukraine are revealed, the main goals used by the states to achieve certain results are given.

The main goals and principles of forming the geostrategy of Ukraine are studied and determined, which is an extremely important topic, because in modern conditions a new geopolitical world is emerging, and Ukraine is trying to establish itself in the international arena as an active geopolitical player. The main attention is paid to one of the most important factors that play a significant role in the development of the geopolitical code of any country - the geopolitical position of its territory, the state of the treaty base and relations with other countries, common borders, geopolitical situation in the region and the world. It is noted that the geopolitical position is one of the main determinants that determine the specifics of the geostrategy of any state in geospace. Penetration into the wider world begins with attempts to understand it, establish contacts with it and enter into a multifaceted dialogue. It is emphasized that only then can we find those forms of presentations of our own identity and our own interests in which the world will be able to understand ourselves. Ukraine must realize itself in the geopolitical context and in the context of the development of world civilization. It turns out that the definition of geopolitical interests of Ukraine requires consideration of a complex system